

Utlåtande 2003:83 RI (Dnr 328-3303/2002)

Upprustning av fullriggaren af Chapman, inriktningsbeslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Idrottsnämndens förslag till fortsatt projektering angående
fullriggaren af Chapman godkänns.

Föredragande borgarrådet Annika Billström anför följande.

Bakgrund

Fullriggaren af Chapman byggdes i England år 1888. Af Chapman ägs sedan 1947 av Stockholms stad och fartyget används som vandrarhem. Ägaransvaret finns hos stadsmuseinämnden och ansvaret för fartygets underhåll hos idrottsnämnden. Vandrarhemsverksamheten drivs av Svenska Turistföreningen (STF) samordnad med verksamheten i Hantverkarskasernen på Skeppsholmen.

Sedan staden köpte fartyget har periodiska underhållsinsatser gjorts, dock har ingen mer omfattande upprustning eller total kontroll av fartygets skick genomförts. En total kontroll av fartyget är i dag inte möjlig att göra eftersom vissa delar är förbyggda och rivning och urlastning av del av barlasten då måste ske.

Enligt idrottsförvaltningens och stadsmuseiförvaltningens uppfattning och tolkning av idrottsnämndens uppdrag den 6 november 2001 skall förestående upprustning syfta till att fartyget under överskådlig tid, minst 50 år, skall fortsätta att vara blickfång och symbol för Stockholm och fartyget skall också fortsätta att vara vandrarhem.

Fartyget af Chapman är unikt och arbetet med en genomgripande upprustning av fartyget är också unikt. Vanliga metoder för utgiftsberäkning med mängdberäkning och erfarenhetsmässig prissättning av enskilda arbetsmoment och åtgärder fungerar inte i detta fall. Arbetenas omfattning kan i många fall, t.ex. för skrov och rigg, inte bestämmas förrän demonteringar och urlastningar skett och prissättningar kan för många av de enskilda arbetsmomenten inte, eller bara gissningsvis, göras därför att de nästan aldrig förekommer inom normalt fartygsunderhåll.

Försök att få ett externt expertuttalande om totalutgiften har gjorts. Detta har inte varit möjligt beroende på osäkerheten om omfattningen av nödvändiga arbeten. Dessutom finns inte några mer detaljerade beskrivningar förutom den av barken Viking i Göteborg.

För att få en för situationen bästa möjliga utgiftsuppskattning har samråd med marin konsult och företrädare för upprustningarna av fartygen Pommern och Viking skett. Utifrån detta bedöms utgiften för upprustning av af Chapman till 70 mnkr i 2002 års prisnivå exklusive mervärdesskatt.

Ärendets innehåll

Ärendet "Återremiss av förslag till inriktningsbeslut för upprustning av fullriggaren af Chapman" behandlades i idrottsnämnden den 23 oktober 2002. Idrottsnämnden beslutade bl.a. att godkänna redovisning av upprustningsbehovet av fullriggaren af Chapman och utgiftsbedömningen 70 mnkr för arbetets genomförande och överlämna ärendet till fullmäktige för inriktningsbeslut. Idrottsnämnden beslutade vidare att hos fullmäktige begära ett tilläggsanslag på 2 mnkr till investeringsplan för år 2003 för projekterings- och konsultutgifter vid framtagning av förfrågningsunderlag.

Ärendets beredning

Idrottsnämnden och stadsmuseinämnden har i ett gemensamt ärende från maj 2002 redovisat ett upprustningsförslag med tillhörande utgiftsbedömning av fullriggaren af Chapman. Idrottsnämnden beslutade att i huvudsak godkänna redovisningen men återremitterade ärendet för fördjupade studier. I dessa skulle bl.a. ingå en mer detaljerad beskrivning av hur upprustningen av referensprojektet barken Viking i Göteborg hade genomförts. Detta i relation till planerade åtgärder på af Chapman. I det fördjupade utredningsarbetet skulle även ingå samråd med Svenska Turistföreningen (STF) som driver vandrarhemsverksamheten på fartyget. Idrottsnämnden ansåg det angeläget att utrustning och standard för vandrarhemsdelen planeras i samråd med

ning och standard för vandrarhemsdelen planeras i samråd med turistföreningen och att hyresnivån också bör spegla de investeringsåtgärder som genomförs för att höja vandrarhemmets standard. De båda uppdragen slutfördes och redovisades av idrottsnämnden och stadsmuseinämnden i ett nytt ärende i oktober 2002. Beträffande vilka åtgärder som behöver utföras och den bedömda utgiften för dessa har inte någon ändrad bedömning behövt ske i förhållande till det ärende som redovisades i maj 2002. Däremot redovisas en senareläggning av åtgärderna med ett år, vilket framgår av preliminär tids- och prestationsplan för projektet.

Mina synpunkter

Idrottsnämnden har beslutat att godkänna redovisning av upprustningsbehovet av fullriggaren af Chapman och utgiftsbedömningen 70 mnkr för arbetets genomförande och att överlämna ärendet till fullmäktige för inriktningsbeslut. Idrottsnämnden har vidare beslutat att hos fullmäktige begära ett tilläggsanslag på 2 mnkr till investeringsplan för år 2003 för projekterings- och konsultutgifter vid framtagning av förfrågningsunderlag.

Idrottsnämndens begäran om utökad investeringsplan med 2 mnkr för år 2003 har beaktats i kommunfullmäktiges budget för 2003 med inriktning för 2004 och 2005. Stadsledningskontoret anser att idrottsnämndens redovisning av bedömda utgifter och kostnader är ofullständig. En översiktlig kalkyl över drift- och kapitalkostnader saknas och även en redogörelse över hur dessa kostnader skall finansieras, t.ex. delvis via hyra från STF. En noggrann bedömning av den totala kostnaden för projektet skall göras i samband med projekteringen. Det är viktigt att en mer utförlig och komplett redovisning med bedömningar och beräkningar på flera års sikt görs innan genomförandebeslutet.

Det är egentligen inte brukligt att inriktningsbeslut förs vidare till kommunfullmäktige men fullriggaren har en alldeles speciell betydelse för stadsbilden och det är mot denna bakgrund som den betydande kostnaden för upprustningen skall vägas. Därför delar jag stadsledningskontorets förslag att beslutet redan i detta skede bör underställas kommunfullmäktige.

En upprustning av af Chapman innebär enligt idrottsnämndens beräkningar betydande investeringsutgifter. Enligt stadsledningskontoret är redogörelsen för kostnaderna och utgifter ofullständig. Jag delar denna bedömning. Jag förutsätter dock att det under programarbetet utarbetas ett fullständigt underlag som skall ligga till grund för ett kommande genomförandebeslut.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin* och *Sten Nordin* (båda m) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att återremittera förslaget.

Det saknas i ärendet underlag för att fatta beslut om den framtida inriktningen rörande upprustningen av af Chapman. En upprustning av af Chapman innebär betydande investeringsutgifter och redogörelse för konsekvenserna av ett investeringsbeslut saknas.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Idrottsnämndens förslag till fortsatt projektering angående fullriggaren af Chapman godkänns.

Stockholm den 27 augusti 2003

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin*, *Rolf Könberg* och *Peter Lundén-Welden* (alla m), *Ann-Katrin Åslund* och *Madeleine Sjöstedt* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till reservationen av (m) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 20 februari 2003 är av följande lydelse.

Stadsledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Idrottsnämndens intentioner för upprustning av fullriggaren af Chapman godkänns.

Sammanfattning

Idrottsnämnden har beslutat att godkänna redovisning av upprustningsbehovet av fullriggaren af Chapman och utgiftsbedömningen 70 mnkr för arbetets genomförande och att överlämna ärendet till fullmäktige för inriktningsbeslut. Idrottsnämnden har vidare beslutat att hos fullmäktige begära ett tilläggsanslag på 2 mnkr till investeringsplan för år 2003 för projekterings- och konsultutgifter vid framtagning av förfrågningsunderlag.

Idrottsnämndens begäran om utökad investeringsplan med 2 mnkr för år 2003 har beaktats i kommunfullmäktiges budget för 2003 med inriktning för 2004 och 2005. Stadsledningskontoret anser att idrottsnämndens redovisning av bedömda utgifter och kostnader är ofullständig. Det är viktigt att en mer utförlig och komplett redovisning med bedömningar och beräkningar på flera års sikt görs i samband med genomförandebeslutet. Det är egentligen inte brukligt att inriktningsbeslut förs vidare till kommunfullmäktige. Stadsledningskontoret har svårt att uttala sig om projektet skall genomföras. En upprustning av af Chapman innebär betydande investeringsutgifter och redogörelse för konsekvenserna av ett investeringsbeslut saknas. Fullriggaren af Chapman utgör ett känt blickfång och symbol för Stockholm. Det kan emellertid ifrågasättas om det är värt 70 mnkr att rusta af Chapman jämfört med den alternativa användningen av medlen. Med hänsyn till den särskilda betydelse som af Chapman har för stadsbilden i Stockholm anser stadsledningskontoret att det är viktigt att frågan underställs kommunfullmäktige. När idrottsnämnden återkommer till kommunfullmäktige inför eventuellt genomförandebeslut måste nämndens beslutsunderlag innehålla den information som krävs av ett genomförandebeslut enligt utl. 1999:174.

Ärendets beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret för yttrande, där det har beretts av finansavdelningen.

Bakgrund

Idrottsnämnden och stadsmuseinämnden har i ett gemensamt ärende från maj 2002 redovisat ett upprustningsförslag med tillhörande utgiftsbedömning av fullriggaren af Chapman. Idrottsnämnden beslutade att i huvudsak godkänna redovisningen men återremitterade ärendet för fördjupade studier. I dessa skulle bl.a. ingå en mer detaljerad beskrivning av hur upprustningen av referensprojektet barken Viking i Göteborg hade genomförts. Detta i relation till planerade åtgärder på af Chapman. I det fördjupade utredningsarbetet skulle även ingå samråd med Svenska Turistföreningen (STF) som driver vandrarhemsverksamheten på fartyget. Idrottsnämnden ansåg det angeläget att utrustning och standard för vandrarhemsdelen planeras i samråd med turistföreningen och att hyresnivån också bör spegla de investeringsåtgärder som genomförs för att höja vandrarhemmets standard. De båda uppdragen slutfördes och redovisades av idrottsnämnden och stadsmuseinämnden i ett nytt ärende i oktober 2002. Beträffande vilka åtgärder som behöver utföras och den bedömda utgiften för dessa har inte någon ändrad bedömning behövt ske i förhållande till det ärende som redovisades i maj 2002. Däremot redovisas en senareläggning av åtgärderna med ett år, vilket framgår av preliminär tids- och prestationsplan för projektet.

Ärendet "Återremiss av förslag till inriktningsbeslut för upprustning av fullriggaren af Chapman" behandlades i idrottsnämnden den 23 oktober 2002. Idrottsnämnden beslutade bl.a. att godkänna redovisning av upprustningsbehovet av fullriggaren af Chapman och utgiftsbedömningen 70 mnkr för arbetets genomförande och överlämna ärendet till fullmäktige för inriktningsbeslut. Idrottsnämnden beslutade vidare att hos fullmäktige begära ett tilläggsanslag på 2 mnkr till investeringsplan för år 2003 för projekterings- och konsultutgifter vid framtagning av förfrågningsunderlag.

Idrottsnämndens och stadsmuseinämndens ärenden

Historik och orientering

Fullriggaren af Chapman byggdes i England år 1888. Af Chapman ägs sedan 1947 av Stockholms stad och fartyget används som vandrarhem. Ägaransvaret finns hos stadsmuseinämnden och ansvaret för fartygets underhåll hos idrottsnämnden. Vandrarhemsverksamheten drivs av Svenska Turistföreningen (STF) samordnad med verksamheten i Hantverkarskasernen på Skeppsholmen.

Nuläget

Sedan staden köpte fartyget har periodiska underhållsinsatser gjorts, dock har ingen mer omfattande upprustning eller total kontroll av fartygets skick genomförts. En total kontroll av fartyget är i dag inte möjlig att göra eftersom vissa delar är förbyggda och rivning och urlastning av del av barlasten då måste ske.

Mål

Enligt idrottsförvaltningens och stadsmuseiförvaltningens uppfattning och tolkning av idrottsnämndens uppdrag den 6 november 2001 skall förestående upprustning syfta till att fartyget under överskådlig tid, minst 50 år, skall fortsätta att vara blickfång och symbol för Stockholm och fartyget skall också fortsätta att vara vandrarhem.

Utgifter

Fartyget af Chapman är unikt och arbetet med en genomgripande upprustning av fartyget är också unikt. Vanliga metoder för utgiftsberäkning med mängdberäkning och erfarenhetsmässig prissättning av enskilda arbetsmoment och åtgärder fungerar inte i detta fall. Arbetenas omfattning kan i många fall, t.ex. för skrov och rigg, inte bestämmas förrän demonteringar och urlastningar skett och prissättningar kan för många av de enskilda arbetsmomenten inte, eller bara gissningsvis, göras därför att de nästan aldrig förekommer inom normalt fartygsunderhåll.

Försök att få ett externt expertuttalande om totalutgiften har gjorts. Detta har inte varit möjligt beroende på ovissheten om omfattningen av nödvändiga arbeten. Dessutom har inte någon liknande upprustning ägt rum förutom den av barken Viking i Göteborg.

För att få en för situationen bästa möjliga utgiftsuppskattning har samråd med marin konsult och företrädare för upprustningarna av fartygen Pommern och Viking skett. Utifrån detta bedöms utgiften för upprustning av af Chapman till 70 mnkr i 2002 års prisnivå exklusive mervärdesskatt.

Utgiftsbedömningen är en genomgång av delposter där varje delpost har hämtats från samtal med olika externa kontakter och från egna bedömningar.

Ytterligare jämförelser med upprustningen av barken Viking

Kontakter togs med representanter för det varv som svarat för upprustningen av barken Viking år 1994/1995. Utgifterna vid upprustningen av Viking, inklusive fast och lös inredning, uppgick till ca 65 mnkr exklusive mervärdesskatt. Upprustningen av Viking skedde för att använda fartyget som en flytande sjömans- och restaurangskola med kockutbildning samt hotell och restaurangverksamhet. Viking är ett betydligt större fartyg än af Chapman vilket möjliggjort anordnande av konferensutrymmen ombord.

Vissa plåtdelar på Viking visade sig vara i betydligt sämre skick än vad som kunnat bedömas innan rivningen av inredningen skedde. Det gjordes därför ganska omfattande tilläggsbeställningar.

Sammanfattningsvis, efter gjorda fördjupningsstudier, kan konstateras att de åtgärder som föreslagits för af Chapman mycket väl stämmer överens med vad som behövde göras på barken Viking 1995. Även för af Chapman finns delar som inte är åtkomliga innan rivning av inredningen sker. Idrottsnämnden har inte funnit någon anledning att revidera den tidigare gjorda utgiftsbedömningen på 70 mnkr.

Kontakter med Svenska Turistföreningen

I slutet av augusti 2002 hölls ett möte mellan representanter från idrottsförvaltningen och Svenska Turistföreningens (STF) ledning. Syftet med mötet var att redovisa det tänkta upplägget för upprustningsprojektet och diskutera standard m.m. för själva vandrarhemsdelen och hur detta skulle kunna påverka hyresnivån. Att upprustningen skulle ske mot bakgrund av en fortsatt vandrarhemsverksamhet var ett tidigare uttalat önskemål från idrottsnämnden. STF framhöll också att den prisprofil som de har på sin verksamhet medför att STF inte har någon möjlighet att betala en hyra där kapitalkostnaden, baserad på den beräknade investeringsutgiften, skall täckas. Detta skulle innebära en mångdubbling av hyran. Enligt nuvarande hyresavtal som löper till den 30 september 2007, skall som ett angivet riktmärke hyran motsvara 10 % av logiintäkterna.

Idrottsförvaltningen och STF kom dock överens om att i samband med kommande program- och projekteringsarbete undersöka möjligheterna att utöka antalet bäddar något. I dag finns 136 bäddar på fartyget för den vandrarhemsverksamhet som pågår året runt. En möjlighet som diskuterades var om det genom en annan ballastlösning går att utöka ytan på nedre däck och där anordna ett antal hytter. Närmare studier av detta får anstå till program- och projekteringsskedet. Idrottsförvaltningen räknar med att kunna ha ett löpande samråd med STF under det fortsatta arbetet med upprustningen av af Chapman.

Sammanfattning av de fördjupade studierna

Efter de fördjupade studierna konstateras att det tidigare redovisade upplägget av projektet och de åtgärder som redovisades i det återremitterade ärendet stämmer väl överens med de arbeten som också behövde genomföras på barken Viking.

I det fortsatta program- och projekteringsarbetet för af Chapman måste det också bestämma vilka tillgänglighetskrav som skall uppfyllas och om försörjningssystemen (värme, VA, el) skall kopplas till fasta anslutningar på kajen. Fullriggaren af Chapman ligger betydligt längre ut från kajen än vad som är fallet med Viking vilket innebär större konstruktioner för landgång och separat utrymningsväg/utrymningsvägar. Ett alternativ kanske kan vara att muddra för att kunna förtöja fartyget närmare kajen. Detta är ett komplicerat och omfattande arbete som dessutom fordrar vattendom och därmed inte självklart möjligt att genomföra. Kravet på fullgott brandskydd måste också tillgodoses i samband med upprustningen. Dessa frågor kommer att behandlas i det programarbete som kan starta efter ett fattat inriktningsbeslut. I samband med programarbetet kommer också samråd att ske med hyresgästen STF. Det godkända programmet kommer sedan att ligga till grund för den projektering och framtagning av övriga handlingar för att kunna handla upp projektet på entreprenad.

Efter de fördjupade studierna bedöms åtgärderna senareläggas med ett år jämfört med vad som redovisades i ärendet i maj 2002.

Stadsledningskontorets synpunkter

Idrottsnämnden har beslutat att godkänna redovisning av upprustningsbehovet av fullriggaren af Chapman och utgiftsbedömningen 70 mnkr för arbetets genomförande och att överlämna ärendet till fullmäktige för inriktningsbeslut. Idrottsnämnden har vidare beslutat att hos fullmäktige begära ett tilläggsanslag på 2 mnkr till investeringsplan för år 2003 för projekterings- och konsultutgifter vid framtagning av förfrågningsunderlag.

Idrottsnämndens begäran om utökad investeringsplan med 2 mnkr för år 2003 har beaktats i kommunfullmäktiges budget för 2003 med inriktning för 2004 och 2005. Något beslut i den frågan behövs därför inte nu.

Stadsledningskontoret anser att idrottsnämndens redovisning av bedömda utgifter och kostnader är ofullständig. Av ärendet framgår beräknade utgifter. En översiktlig kalkyl över drift- och kapitalkostnader saknas och även en redogörelse över hur dessa kostnader skall finansieras, t.ex. delvis via hyra från STF. Det är viktigt att en mer utförlig och komplett redovisning med bedömningar och beräkningar på flera års sikt görs i samband med genomförandebeslutet.

Det är egentligen inte brukligt att inriktningsbeslut förs vidare till kommunfullmäktige. Stadsledningskontoret har svårt att uttala sig om projektet skall genomföras. En upprustning av af Chapman innebär betydande investeringsutgifter och redogörelse för konsekvenserna av ett investeringsbeslut saknas. Fullriggaren af Chapman utgör ett känt blickfång och symbol för Stockholm. Det kan emellertid ifrågasättas om det är värt 70 mnkr att rusta af Chapman jämfört med den alternativa användningen av medlen. Med hänsyn till den särskilda betydelse som af Chapman har för stadsbilden i Stockholm anser stadsledningskontoret att det är viktigt att frågan underställs kommunfullmäktige. När idrottsnämnden återkommer till kommunfullmäktige inför eventuellt genomförandebeslut måste nämndens beslutsunderlag innehålla den information som krävs av ett genomförandebeslut enligt utl. 1999:174.
